

Fortolkningens tekster

Refleksion
over nogle af de
fortolkningsbetingelser
litterære tekster underlægges

af Iben Schartau Schow

Religionsvidenskab

Aarhus Universitet

Dec. 2016

”I begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var en
gud” *)

Indholdsfortegnelse

1. Præsentation	side 3
2. Refleksion	side 4
2.1 Fortolkning og litterære tekster	side 4
2.2 Om tekst 1: <i>Skriv om at skrive</i>	side 5
Indledning	side 5
Refleksionsanalyse	side 6
2.3 Om tekst 2: <i>En dramatisk begivenhed</i>	side 7
Indledning	side 7
Refleksionsanalyse	side 7
2.4 Om tekst 3: <i>Ting, karakter og dialog</i>	side 8
Indledning	side 8
Refleksionsanalyse	side 8
2.5 Om tekst 4: <i>Om at forandre verden 2</i>	side 9
Indledning	side 9
Refleksionsanalyse	side 9
3. Konklusion	side 10
4. Litteratur	side 11
5. Bilag: Portfoliens tekster:	side 13
- 5.1 Tekst 1: Skriv om at skrive	side 14
- 5.2 Tekst 2: En dramatisk begivenhed	side 17
- 5.3 Tekst 3: Ting, karakter og dialog	side 22
- 5.4 Tekst 4: Om at forandre verden 2	side 27

*) Citat fra forside; Johannesevangeliet kap. 1, vers 1: *Ny Verden-Oversættelsen af De Hellige Skrifter*, Vagttårnets Bibel- og Traktatselskab, 1993/2006, 1321. Versets sidste del afviger fra bibelselskabets autoriserede oversættelse fra 1992. Forsideillustration; www.evidentiasoftware.com; set og hentet d. 9. 12. 2016.

1. Præsentation

”At kommentere en litterær tekst er en form for palimpsest, det vil sige en omskrivning. Vi tilskriver teksten betydning, vi bringer noget i forgrunden og sætter andet i baggrunden” (Kjældgaard *et al.* 2012, 392-393)

I kursuskataloget 2016/2017, AU, kan man bl.a. læse, at faget 'Kreativ Skrivning' udbydes til de studerende på Arts, der kunne ønske sig at arbejde i en skabende proces, hvorunder det, at kunne ”udtrykke sig opfindsomt og reflekteret på skrift” findes (kursuskatalog.au.dk/da/course/66358).

Under forskellige opgavebeskrivelser, har vi studerende således forfattet en tekst pr. undervisningsgang, der efterfølgende blev analyseret og fortolket i tekstlæsningsgrupperne.

Fortolkningsmetoden, der er hentet fra Pablo Llambías' bog; *Skrivning for begyndere* (2015), har rod i *nykritikken*, hvor teksten er i fokus, og ikke, kort forklaret, hverken forfatter og dennes evt. intentioner, eller læseren og dennes evt. reaktioner. Værket gøres dermed selvstændigt og uafhængigt. Indgangen til teksterne bliver derfor tilgået via spørgsmålet: ”Hvad står der i teksten?” (Llambías 2015, 90-91).

Undervejs i forløbet, har der dog rejst sig nogle spørgsmål: 'Er nykritikkens præmisser i praksis mulige? Er det muligt, som læser, at være objektiv uden indlæsning af egne associationer, overbevisninger, og dét liv man som menneske er en del af, kulturelt og socialt?

Fortæller fortolkeren måske mere om sig selv, end om værket? Har læsefællesskabets psykologiske gruppedynamik og forskellige tilgange til tekstlæsning, tillige en betydning?' Med andre ord:

'Er litterære tekster bedre tjent med spørgsmålet: ”Hvad vil vi med teksten?”, frem for: ”Hvad står der i teksten?”.'

I refleksionerne inddrages teori af Llambías' førnævnte bog, andre kilder, egne tekster, samt erfaringer vedr. tekstlæsninger i gruppearbejde og v. gæsteforelæsning, det sidste dog som udokumenteret empiri. Opgavens begrænsede omfang, minimerer et mere dybdegående refleksions- og analysearbejde heri.

2. Refleksion

"Når værket er ude af forfatterens hænder og befinder sig i læserens rum, så opstår der på sin vis en ny bog. Nemlig det værk, der skabes i kommunikationsprocessen mellem læser og værk, i den proces, der netop kan karakteriseres som en *fællesgørelse*" (Fibiger og Lütken 2012, 11)

2.1 Fortolkning og litterære tekster

Om nykritikken, skriver Llambías, at det som tekstlæsningsmetode er et godt sted at starte, men dog ikke i ren 'fundamentalistisk' form mulig at realisere. Der vil være egne subjektive indlæsninger, men metoden kan bruges til at skærpe tekstlæserens sans for, hvad der kommer fra en selv, der ikke har noget med teksten at gøre. Det er en metode blandt andre, og bruges ofte sådan i praksis (2015, 91-96).

Vedr. tekstlæsning, nævner Fibiger og Lütken da også, under kapitlet 'At analyse litteratur', bl.a. følgende læsnings- og fortolkningsmetoder; *Biografisk, ideologisk, psykoanalytisk, og postkolonial* (2012, 22-38).

Overgangen fra mundtlighed til skriftlighed var kommunikativt en radikal ændring, fordi mundtlige udsagn nu blev fikseret i skriftlige udsagn, hvorved afsenderen ikke længere var tilgængelig ift. dialog. Det gav, at modtageren blev alene om sin tolkning:

”Den skrevne tekst må nødvendigvis forstås og fortolkes alene af recipienten” (Jørgensen 2015, 18).

Fortolkning, synes tillige, at være hjertet i mit grundfag religionsvidenskab. Dét, at ’komme overens’ med litterære tekster, har således en lang historie bag sig. En god læsning, nævner Fibiger og Lütken, er én hvor læserens horisont udvides, og man gøres klogere på både teksten og selve verden (2012, 38).

Kort om portfolien (en evalueringsmåde, der viser en elevs medvirken jf. undervisningens indhold og mål)¹; tekst 1 og 2 er særligt udvalgte ift. problemstillingen. Tekst 3, fordi den udviklede sig sjovt. Tekst 4, repræsenterende fagets projektdel. De blev bl.a. forsøgt skrevet i et sprogligt eksperimenterende og legende lys. Siden har jeg opdaget, at teksterne er fælles om at indeholde en art dualisme; stilhed-storm, frihed-ufrihed, pessimist-optimist etc.

2.2 Om tekst 1; *Skriv om at skrive*

Indledning

Teksten blev til ift. det teoretiske materiale vi havde læst indtil da, og de tanker om at skrive, det medførte. Andre forfatteres (især fra faget) forhold til skrivning er flettet ind i teksten. Vinklen på opgaven, skulle desuden være sådan, at den ville være relevant for undervisere og studerende, fra den enkelte studerendes eget grundfag. Tekstens sidste linje, er to citater taget fra sangtekster af Bob Dylan². Det var netop omkring tiden for aflevering af teksten, han blev tildelt årets Nobelpris i litteratur.

---

¹ Hansen, Thomsen, og Varming, *Psykologisk-pædagogisk ordbog*, Forfatterne og Hans Reitzels Forlag, 2006, 363

² <https://www.youtube.com/watch?v=vWwgrjiiMXA> og https://www.youtube.com/watch?v=e3CEvbi5_Sc; set og hentet fra youtube.com d. 8. 12. 2016.

Refleksionsanalyse

Tekstens første linjer er en slags introduktion, og beskrivende for teksten som helhed; hvad vil det sige at skrive, og hvad udsættes litteraturen for. Fra hulemalerierne og frem til i dag. Ordene 'Skriv om at skrive', føles som et netop undfanget barn, der endnu ikke er udsat for livets kommende og utallige udfordringer, på godt og ondt. Et nyt liv, med få dna-komponenter i form af bogstaver, ord samt en anelse grammatik. Hvad tilbydes dette kommende liv? Efter fødslen bliver det nye liv, *barnet*, for alvor indsat i rammesystemer og forordninger, alt efter fællesskabskontekst, og rubriceres ind i et slags *sammenlignings-kategoriserings-genkendelsessystem* af tidsepoker, genrer, teorier, analyser, grammatik, fortolkninger m.fl. *Barnet* ender med at dø, hvorimod det tilpassede *vuggebarn*, der er skabt ud af ovennævnte system, overlever. Kunst, frihed og ufrihed.

I tekstlæsningsgruppen, udtaltes bl.a. om teksten, at det var synd, at Gud ikke var med hele vejen, som en slags rød tråd, at noget af rytmen i enkelte sprogpasser kunne minde om rap-musik, og at der var en god struktur. Endvidere var der mindre forståelsesproblemer ift. intertekstuelle passager. Teksten lykkedes fint, efter min egen mening.

Til gæsteforelæsningsen af Klougart og Sandvad, hvor de gennemgik et par studerendes tekster, kunne man høre, at fortolkning af tekster, kan antage nogle meget subjektive retninger. Klougarts reaktion omkring en talende blyant, bar præg af stor frastødning, hvor blyanten blev benævnt fx 'gammelfar' og 'onkel'. Sandvad forstod ikke en anden tekst og dennes beskrivelse af en indendørs legeplads. Forundringen blev ikke tilgået med en åben nysgerrighed, men snarere som tekstens

problem, indtil nogle informerede ham om, at stedet var en netop nybygget/renoveret skole i Aarhus.

”Hvad står der i teksten?”, synes ofte at være af subjektiv art.

2.3 Om tekst 2; *En dramatisk begivenhed*

Indledning

Teksten, der er forsøgt forfattet efter Patti Smiths måde at beskrive en dramatisk storms hærgen; en slags længerevarende prolog af tanker, beskrivelser og observationer, førende hen til selve begivenheden (Smith 2015, 145-157), er en hændelse fra min barndom. Jeg har digtet lidt i historien fx i beskrivelsen af hesten, som dog *var* stor, der var ikke noget 'vaskehus', mandens ben ikke brækket, og vi skulle ikke ud og triumfere.

Refleksionsanalyse

Da jeg skrev teksten, blev jeg opmærksom på, at den kunne tolkes seksuelt dvs. ud fra et psykoanalytisk perspektiv. Det greb uvedkommende og forstyrrende ind, som om andres tolkning var begyndt, hvilket korrigerede min skrivning. I tekstlæsningsgruppen blev dette seksuelle aspekt alligevel påpeget. Senere tænkte jeg på, hvad tolkningen mon havde været, hvis pigerne havde været drenge; var det da tolket som en slags styrke- og manddomsprøve? I en performance fra 1969, analyseret af en kunsthistoriker, kan man fx se en typisk karakteristisk af kønnene;

”Den kvindelige Kristus bliver et erotisk, helligt, sårbart, nøgent, naturligt – kvindeligt – modbillede til den magtfulde, patriarkalske, autoritære, kapitalistiske samfundsstruktur symboliseret af børsmæglerne og Børsen som kapitalens centrum” (Jørgensen 2015, 100).

Fibiger og Lütken anvender H. C. Andersens *Tepotten*, der føres igennem div. fortolkningsmetoder, som nævnt tidligere. Under den *psykoanalytiske* læsning, bliver tepottens tab af sit låg, der går itu, tegn på et muligt seksuelt overgreb, hvorimod den *postkoloniale* læsning lader tepotten repræsentere Kina, der i den historiske periode var i krig med England ad to omgange (2012, 33, 37).

Andre deltagere mente, at min historie var længe om at komme hen til selve begivenheden, og én mente, at historien næsten lød for uvirkelig, især fordi man i dag har div. sikkerhedsforanstaltninger i forhold til børn og deres færden. Derved kunne man læse sig til, at historien var fra 'min tid'.

"Hvad vil vi med teksten?", kan man spørge.

2.4 Om tekst 3; *Ting, karakter og dialog*

Indledning

Teksten udviklede sig til en sjov øvelse (Anderson 2006, 72), fordi den fik en snert af noget autonomt over sig, en egen vilje. Ti genstande, personlige ejendele, skulle bruges i opbygningen af en karakteristik af personen i øvelsen. Ud fra det, skrev jeg først nogle træk ned om denne. Man skulle desuden undgå stereotyper.

Refleksionsanalyse

To genstande satte en art dagsorden; en udtørret julestjerne og en støvet radio. Jeg kunne ikke komme ud over associationerne, de gav mig; et dunkelt rum med mat belysning og brune møbler. Jeg lod da personen til tingene opstå og bryde ind, for at korrigere i den interpretation jeg-fortælleren lagde for dagen, hvorved både fortællingen og rummet åbnede sig op. Da historien var færdig, og

jeg genlæste den liste af træk, jeg til start havde nedskrevet om personen, passede det ikke længere på denne.

Nogle i gruppen, syntes tekstens indhold var et sjovt påfund, og evt. kunne bruges som teaterstykke, en anden mente, at dialogen var én persons stemme. Efterfølgende har jeg tænkt, at 'manden i rummet', måske alligevel fik noget stereotyp over sig, fx; det lidt finere sprogbrug, hvid (dog ikke ren) skjorte, samlerojektet i form af radioen, og hans uvilje over for underboen.

Hvad står der i teksten? Det er spørgsmålet.

2.5 Om tekst 4; *Om at forandre verden 2*

Indledning

Teksten er én af to fra projektforløbet. Første tekst skrev jeg ud fra de associationer emnet 'at forandre verden', gav mig. Anden tekst fødtes ud af første tekst, i hvilken jeg udtog ord og passager, og indsatte i digtform. Det kunne da tillige nemt bruges til den *fælles* projektfremleggelse. Det var et spændende emne, og sjovt teksteksperiment.

Refleksionsanalyse

De to første vers af teksten, er brudt op og flettet ind i resten af digtet, hvis sætninger begynder med hhv. *Imens* og *Og*; som en art beskrivelse af igangværende, uophørlige forandringsprocesser i menneskers liv og færden. Sidst i teksten forøges tempoet, for at stoppe op med ordene; "Hvis vi vil ...". Nogle passager i digtet er mere harmoniske end andre, synes jeg. Budskab; vi kan forandre verden til et bedre sted, hvis vi vil.

Hvad står der i- og hvad vil vi med ... litterære tekster?

3. Konklusion

”Grundlæggende tror jeg ikke på regler og generelle retningslinjer. Jeg tror på kunst og kunstnerisk frihed. Jeg glæder mig til de tekster, der skider på alt, hvad jeg har sagt, og viser, jeg har uret (...). Det er i modstrid med selve kunstens ånd at forsøge at indkredse, hvad den *ikke* er” (Llambías 2015, 129)

Tekstlæsningerne i kursusforløbet, synes at have båret præg af, at skribenter til tekster, skyldte svar og forklaring på det, fra andre i gruppens fund, af individuelle tolkninger og ønskede tekstmæssige rettelser.

Nykritikkens *Hvad står der i teksten*-spørgsmålet, der således skulle se bort fra skribenten, samt fortolkernes egne reaktioner, var svær at realisere. Denne tilgang, og ordlyd, synes desuden at rumme en art stadfæstet konklusion på det litterære indhold, hvorimod *Hvad vil vi med teksten*-spørgsmålet, i højere grad synes, at kunne adskille værk og skribent fra tekstlæsningens fortolkningsfællesskab, der da bliver et eget rum og sted for *fortolkningens tekster*.

På baggrund af erfaringerne med de ugentlige tekstlæsninger i grupperne, gæsteforelæsningens tekstlæsning og gennemgået skøn- og faglitteratur, finder jeg således spørgsmålet ”Hvad vil vi med teksten” mere hensigtsmæssig, end spørgsmålet ”Hvad står der i teksten?”. Det synes, i bund og grund, at være et individuelt fortolkningsmæssigt spørgsmål. Alt efter kontekst, kan mennesker, alene eller i fællesskab, blive enige om et værks retmæssige indhold, der så igen kan anfægtes af andre. Dermed sættes tekst og skribent fri.

4. Litteratur

Anderson, Linda

2006 *Creative Writing. A Workbook with Readings*, Routledge

Fibiger og Lütken, Johannes & Gerd

2012 *Litteraturens Veje*, Johannes Fibiger, Gerd Lütken og Systime A/S, Aarhus

Jørgensen, Sven-Aage

2015 *Elementær filologisk-litterær hermeneutik – En historisk skitse*, Museum Tusulanums Forlag, Københavns Universitet, København

Llambías, Pablo

2015 *Skrivning for begyndere – Om skønlitterær skrivekunst for begyndere – en personlig refleksion*, Pablo Llambías og Gyldendal, København

Ringgaard, Dan

2012 “Creative writing”, in: Kjældgaard *et al.*, eds., *Litteratur. Introduktion til teori og analyse*, Forfatterne og Aarhus Universitetsforlag, Aarhus

Smith, Patti

2015 M. Train; *Her Name Was Sandy*, Forlag; Alfred A. Knopf, New York

NB: Opgavens form er udarbejdet efter vejledning i opgaveskrivning, der overvejende er ment som div. råd og oplysninger, og ikke som en egentlig manual. Udleveret i kopi; religionsvidenskab, AU, efterår 2015;

Jensen, Hans J. Lundager

2009 *Opgaveskrivning: Om sprog og stil*

2010 *Opgaveskrivning: Litteraturliste, henvisninger, citater*

Fortolkningens tekster. Refleksion over nogle af de fortolkningsbetingelser litterære tekster underlægges af Iben Schartau Schow, 20117522. Hum-fag; 'Kreativ Skrivning' v. Kasper Green Munk, Aarhus Universitet. 3. semester. Skriftlig eksamen, dec. 2016; Fri hj.opg. m. portfolio.

5. Bilag; portfoliens tekster:

5.1 Tekst 1: Skriv om at skrive	side 14
5.2 Tekst 2: En dramatisk begivenhed	side 17
5.3 Tekst 3: Ting, karakter og dialog	side 22
5.4 Tekst 4: Om at forandre verden 2	side 27

5. 1 Tekst 1: Skriv om at skrive

Skriv om at skrive

Skriv om at skrive. Fire ord, femten bogstaver, tre mellemrum. At sætte bogstaver sammen til ord. Åbent, uforstyrret, jomfruligt. Rytme. Sprog. Kvæl ikke *barnet*.

Hvad står der i teksten?

Den hellige tekst og Guds kommunikation med mennesket.

Babelstårnet og sproget. Og efter menneskehedens første drab, og en altødelæggende syndflod, hvorpå arken flød med kimen til nuværende slægter af mennesker og dyr, blev der endelig ro i lejren, og mennesket talte ét sprog. Alle forstod hinanden. Alt syntes harmonisk. Men den temperamentsfulde Jahve trivedes ikke med harmoni. Han havde - dræbt ved Nietzsche' hånd; Nemesis og alt det dér - et dysfunktionelt sind. I ét væk foretrak han den ene fremfor den anden, ét folk frem for et andet, og såede kim til jalousi og vold, død og ødelæggelse, som en anden skødesløs sædemand. Og således måtte han da forvirre og destruere denne skønsumme harmoni af ét sprog og fælles forståelse, til mange sprog og mangel på forståelse. For ordet var hos gud, og ordet var en gud. Og det er Guds skyld. Det hele.

Blev *barnet* født ud af dette morads, som et hittebarn af guddommelig oprindelse?

Og man talte hvert sit sprog. Sprog og fortællinger. Og dyr blev til skrift. Hulemalerier og kileskrift. Hieroglyffer og alfabeter.

Konsonanter. Lertavler, pergament, papyrus og papir. Og en skriftens umulius arriverede, garanteret foranlediget af Gud, og besværliggjorde det hele, med al sin vokalisk vokalisme, og medførte en sand uafvaskelig syndflod af grammatisk pedanteri. Grammatik, analyse, og filologi til at udrede trådene. Og genrer og tidsepoker fødtes. Og al ting dalede ned i hver sin vugge. Litteratur, teori, analyse. Litteraturanalyse. Og *barnet* er tilkoblet et iltapparat.

Hvad står der i teksten?

Skriv eller dø, sagde Rilke nærmest. Vi fortæller hinanden historier for at kunne leve, sagde Didion til Krasnik, da han besøgte hende, i sin research til en, dengang, kommende bog. Og hun sagde, at hun vel havde brug for et publikum. At hun følte interaktionen med sit publikum meget tydeligt. Kommunikation. Og Rushdie har sagt, at vi bruger fortællinger hele livet for at forstå og definere os selv.

Fortællinger. Forståelse og identitet. Forståelse, identitet, kommunikation. At skrive, siger Sontag, er en tilladelse man giver sig selv, til at være udtryksfuld på bestemte måder. At opfinde, springe, flyve og falde. At finde sin egen indre frihed. At skrive, skrev Duras, var det eneste der fyldte og fortryllede hendes liv. Leve, flyve, falde, opfinde, fortrylle, forstå, udtrykke, fortælle, interaktion, identitetkommunikation.

Og *barnet* er mere vågent nu, og responderer på kontakt.

Skriv om at skrive ...

At skrive og finde sin egen stemme, og kaste sig ud i sig selv, noget andet og ukendt, siger Ringgaard. En leg. Et liv bag teksten. En dyadisk sprogproces, som ilt og organisme. At læse og skrive. Godt og dårligt. Kritisk og ukritisk. Kunstnerisk frihed. Og Llámbías siger, at de mange forordninger og bud i hans bog om at skrive, er et øjebliksbillede han ikke selv tror på. Og Warner spørger, om kritisk læsning overhovedet er læsning. Skrivning er et håndens værk, siger Hvid, og for håndens ejermand en inddeling i kategorier og faser. Et sted hvor tænkning og skrivning permanent skal adskilles, som siamesiske tvillinger med fælles hjerne. Hver ting til sin tid. Der er en tid til at tænke og en tid til at skrive. Hen imod et afgrænset sted, de ti bud og en Hvidsk ramme. En kynisk kalkuleren, resultat og teknik, en forførelse, i stil med en opskrift, siger Poe. Kaos, orden, skabelse. Og du skal gøre hvad der er ret og godt i Jahves øjne, for at det skal gå dig

godt. For slangen fristede Eva, og Adam var en ufri tænder.

Og *barnets* hjertelyd bliver uregelmæssig.

At skrive, er noget akademisk vokalisk grammatisk pedanteri, hvis vuggebarn er *vokabular*. Født ind i *forbudt-landet*. Et teologisk lignende forbudt-land. Og vuggebarnet var ikke født af en jomfru. Vokabular eller dø, synes den akademiske verden at sige. Jomfruligheden døde, de kvalte *barnet*, imens vuggebarnet gik fri. Kain, Abel og en dysfunktionel Gud.

Hvad står der i teksten?

The answer my friend, is blowin' in the wind ... let's knock on Heavens door ...

5.2 Tekst 2: En dramatisk begivenhed

En dramatisk begivenhed

På dejlige dage, med høj sol og udsigt til det azurblå transparente tæppe af uendelighed, og en flig af brise, forsikrer alene dette, at intet ondt eller urovækkende kan nå nogen. Ikke på sådanne dage. Ikke under sådanne omstændigheder. Da står man på platformen *helle* og kan trække vejret dybt ned til det yderste af sine lungespidseser, og mærke den stærke livsimpuls puste liv i søvnige celler, og diffusionere en lykkelig fred rundt i kroppen, og meddele *ingen fare på færde*.

Det var på sådan en dag, under for længst afblæste vinde fra Historien- og dens vingers luftbårne dramatiske vilde turbulente susen - helt ude i det yderste af dens *periferiens periferi af slipstrømmes slipstrømme* - under åben himmel og høj sol, at den kastanjebrune muskuløse ganger stod og græssede. Græssende på de jorder, hvorunder tidligere tiders menneskeliv engang var udlevet med kiv og krige, kaos og kampe, kanonsalutter og sabler, nedsablen og sabotéren, motérgranater og granatmordere, i rigelige mængder. Det mærkedes ikke mere. Nu åndede alt fred og fordragelighed. Som et slags urørligt helle, hvor allerhøjst en periferisk snert af alt dette, var efterladt og oppebåret af slipstrømmenes briser, fortællende et og andet, hvis man ellers indstillede sig på dén frekvens, men det gjorde man ikke. Hverken mennesker eller dyr. Og dog. Måske var det de ganske, ganske små, og tilsyneladende uddøde mikroskoper af Historiens vibrationer, der alligevel tog fat i græsstråene, og sendte besked videre til gangerens diffusionssystem, uden anden registrering end disse usynlige vibrationer. Stort set umærkbare, men dog genkendelige i det urgamle dna. Det vides ikke.

Men det vides, at Leonora Christina sad fængslet ikke langt fra gangeren, nogle hundrede år tidligere, som en slags forsmag på en noget længerevarende frihedsberøvelse. At rundkirkerne blev brugt

som forsvarsværker. Og at området havde været på både svenske og tyske hænder, efter henholdsvis foræring og krig. Det svenske er hørbart i tungemålet den dag i dag, som mere end vibrationer, men det tales der ikke højt om.

Omgivet af rå og knivskarpe formationer af klippegrund og skær, med ikke længere registrerbart flydende blod fra iturevne sømænd, lokket på afveje af *Sirenernes sang*, ligger dette stykke land, hvor Ellekongen muligvis huserer endnu, med Krølle Bølle boende på Langebjerg, og Jørn Utzons vandtårn som landmærke mere end sømærke.

På et stykke af dette stykke land, græsser gangeren, ikke ubemærket af pigerne, der ofte passerer forbi, på vej i et venindeærinde. De er langlemmede og fnuglette, og farvede af sommerens generøse daglige solskinsvejr, der kom til at være kendetegnende for netop dét år. I dag går de ned og giver gangeren gulerødder. Hestens hale slår efter fluerne, og tænderne skærer græsset af lige over rødderne, i fine snit. Den blanke pels blænder øjnene i bestemte vinkler, og indenunder sitrer musklerne i hver en bevægelse, og puffer til urdna'et, der slumrer tungt. Den kaster med hovedet og jager okseklægen på en foreløbig rundtur.

Da pigernes snak og duften fra gulerødderne når hesten, løfter den nysgerrigt hovedet og kigger på dem igennem det lange pandehår. De hilser med deres hænder, der løber hen langs de varme flanker, i lange strøg. Hjemmevant inspicerer de forbenenes hove, der ser sunde ud, og reder halen med fingrene, og planter indimellem deres munde på den bløde mule, med den ganske særlige duft der er umulig at beskrive for uindviede. Pludselig rømmer en mandestemme sig, og lyden bryder den halvdovne sommerdags stilhed, og virker larmende. Pigerne farer sammen, og vender sig forvirrede rundt. Under birketræernes spæde skygge, står en mand med den ene ben i gips, lænede sig op ad en kraftig stok. Han smiler skælmsk, og pigerne kigger ned i jorden. De

har ingenting at gøre på privat – og dermed forbudt område. De har slet ikke noget at gøre med en privatejet hest, der står og græsser på en privatejet eng. Har han mon stået der hele tiden? ”Hun er fin, ikke?”, spørger manden bekræftende. ”Jo”, siger pigerne i kor. De ser undersøgende på manden. Han ser ikke uvenlig ud. ”Hun hedder Galina”, fortsætter han. ”Tidligere væddeløbshest, indtil jeg købte hende fri af slagteriet. Hun var kronisk halt og ikke værd at poste flere penge i, mente ejeren”. Pigerne nikker interesserede, imens de kigger på hesten, der forandrer sig lidt, imens manden fortæller dens historie. Hun hedder Galina nu, og reddede livet, lige før slagterens kniv sønderflængede hendes kød. ”Nu skal hun bare have det godt, som pensioneret hest, og kun ud på hyggeture”, siger manden. Pigerne nikker igen. ”Men jeg brækkede benet forrige måned, og siden har hun gået her og kedet sig. Alt for længe”. Pigerne har aldrig set manden før. Kun hesten. *Galina*. Det havde været mystisk med *hesten på engen*, og hver især havde de forestillet sig historier om, hvor den kom fra. Historier der altid endte med, at ingen tilsyneladende ejede hesten, hvorfor den blev overgivet til pigerne, der gav den husly i husets gamle vaskehus. Deres helt egen hest. Nu var der altså en ejer, og forestillingerne forsvandt op i de gamle briser, og vaskehuset blev på en eller anden måde lidt ensomt i betrækket. ”Jamen, I kan da ride en tur på hende”, sagde manden pludselig. ”I ser hestekyndige ud, må jeg sige”, smilede han. Pigerne så overraskede op, og kiggede ivrigt på hinanden. ”Hendes hovedtøj hænger derovre på høhækken”. Han nikkede i dets retning. ”Saddel har jeg ikke til hende”. Pigerne hørte ham ikke, de var i løb på vej over for at hente hovedtøjet. ”I lægger det bare uden på grimen”, sagde han, da de kom tilbage. Noget rumsterede i hesten, og musklerne gav efter i en stærkere sitren, alt imens pigerne fik en hestesko hver af manden, for at komme op på den høje pensionerede væddeløbshest. Hun slog utålmodigt med hovedet, tyggede i biddet og rev tøjlerne ud af hænderne på den forreste pige.

Manden vinkede, og pigerne vinkede tilbage. De forsvandt i en sky af ivrig snakken, imens manden drejede rundt og gik tilbage imellem birketræerne.

Pigerne sad tilbagelænedede og afslappede, og hesten skridtede ud af markvejen. Hun gik højt med hovedet og slog hovene hårdt i jorden. De ville ride op til veninden og triumfere. Hende, der altid havde haft heste, og nærmest ikke fandt det særligt interessant. Hende, der nærmest var blevet træt af at passe dem, og hvis far truede med at afsætte dem til pligttopfyldende hesteglade piger. Nu sad de to, på en vaskeægte væddeløbshest. Ikke en sølle shetlandspony, men en varmbloodsganger, af helt anden kaliber. Uden rigtig at ænse det, havde brisen forandret sig til en lettere frisk vind, der tog fat i pigernes lange hår og hvirvlende lod det flyve rundt i alle retninger. Var det begyndt at blæse op? Nej. Solen skinnede stadig fra en skyfri himmel, og fuglene hang kropsdovent i luften over dem. Træerne var aldeles stille. Raslede end ikke. Men muskelbundet under dem, mærkedes pludselig som en spændt fjeder. Hendes kropslængde var på en eller anden måde forkortet, som om hun havde samlet sig sammen. Komprimeret sig selv. Venerne og musklerne bølgede lige under hendes blanke skind. Hun rev i tøjlerne og strakte halsen i et hårdt buk, så den forreste pige mistede grebet. Nu travede hun, men kun ganske kort, før hun satte over i galop. Det blæste pigerne i ansigterne, og deres øjne fyldtes af vand. De forsøgte at klamre sig fast. Den bagerste pige i den forreste pige, og den forreste pige i manen. Men hesten strakte sig ud under dem, som om de ikke sad der. Som om de fulgte med et stykke over hende, båret af Historiens vilde turbulente sus, og ikke mere af periferiens periferi af slipstrømmes slipstrømme med blid brise og tungt slumrende ur-dna. Ur-dna'et var vågent nu, og havde sendt en rasende flod af adrenalin rundt i hendes årer. Hun ænsede intet, og forude gik en familie med hund og klapvogn, hen ad den ujævne og vognhjulssmalle markvej. "Stop hesten", skreg pigerne, mere end én

gang. Markvejen var blevet ensfarvet. Farverne fra græs, småsten og tørt jord gled ud i hinanden, og pigernes korte liv passerede revy. Snart ville de ligge ituslåede som vildfarne sømænd, og udånde under den dag, hvor *ingen fare på færde* ellers var blevet lovet dem. Familien havde kastet sig selv og hinanden ind på en tilstødende mark, imens hesten med pigerne fløj forbi dem, som et vindstød af orkanstyrke.

Orkanstyrken lagde sig dog, lige så pludseligt, som den var begyndt, da de nåede for enden af markvejen, hvor en større tværvej pegede i hver sin retning. Den solfyldte dag vendte tilbage, og fuglene fløj tilbage ind over byen. Selve livet vendte tilbage, og pigerne sprang af hesten og trak hende hjem til hendes græsfyldte eng.

Næste gang de mødte manden, fortalte han, at Galina var blevet halt igen. Han havde set på pigerne med et underligt blik. De havde bare nikket og skyndt sig videre. Manden anede jo intet om hverken iturevne sømænd, slumrende ur-dna, Historiens vilde turbulente susen, efterladende ganske små vibrationer i briserne fra periferiens periferi af slipstrømmes slipstrømme, hvis meddelere bor i græsset på en stille eng, under høj sol og blå himmel.

5.3 Tekst 3: Ting, karakter og dialog

Fra øvelse 5.1, s. 72; Linda Anderson; Byg en karakter op om 10 ting denne person har;

Udtørret julestjerne, Business card, en støvet radio, en sølv medaljon, en flaske urtemedicin, rødbrun hårfarve, spåkort, krukke med spidsede blyanter, helt ny Laptop.

∞

Det er som om, den visne/udtørrede julestjerne og den støvede radio, sætter dagsordenen for mig. Der bliver halvmørkt med støvet lys fra få lamper. I en stue. Brune polstrede møbler; sofa og lænestol. Det er nærmest det eneste jeg ser. Kan ikke rigtig 'lukke rummet op'.

- Måske skulle du finde en anden Creative Writing øvelse!
- Undskyld ...?
- Godtaget
- Hvem taler?
- Hmm ... mig fra 'rummet du ikke kan lukke op'!
- Virkelig??
- Ja
- ? ... Jo, vent lidt, nu tror jeg, jeg kan se dig. Du sidder i lænestolen.
- Så langt, så godt
- Ja, nu dæmrer det. Jeg ser dig tydeligt nu.
- Hvorfor ler du?
- Fordi det er sjovt, og lidt underligt
- Jeg kan ikke se komikken

- Okay. Men hvad er der med julestjernen og den støvede radio, når du sidder dér, nok så fin i hvid uplettet skjorte, i en brun polstret lænestol?
- Den brunpolstrede lænestol må du selv tage ansvar for, og skjorten er ganske vist hvid, men ikke ren. Hvad angår julestjernen ... jeg skylder dig egentlig ikke noget svar!
- Nå. Nej, det gør du jo ikke, jeg er bare lidt nysgerrig. Hvad mener du med, at jeg selv må tage ansvar for lænestolen – hvis du altså vil svare på det?
- Jeg sidder ikke i en brunpolstret lænestol!
- Virkelig?
- Hm ... måske skulle du forsøge at nuancere dit ordforråd en smule?!
- Nå. Ja, jeg kan da i hvert tilfælde konstatere, der er tale om en vranten mand. Hvis du da er en mand?
- ...
- Hallo, er du der?
- Ja!
- Jeg er faktisk i gang med en skriveøvelse, så kunne du ikke ta' og være lidt samarbejdsvillig?
- Det har du selv indladt dig på, og mulighederne står åbne for at vælge en anden øvelse!
- Ja, det har du ret i, men det gør jeg ikke. Jeg bliver her, indtil du tager dig sammen!
- ...
- Undskyld. Undskyld, vil du ikke nok? Så er du sød.

- Hvad vil du vide?
- Fortæl om den visne julestjerne og den støvede radio.
- Jeg kan ikke se det interessante i julestjernen, og det faktum at radioen er støvet, men eftersom du tilsyneladende finder det spændende, kan jeg fortælle dig, at julestjernen fik jeg foræret af underboen – til venstre – som tak for plejen af vedkommendes akvariefisk. Det var min mening, straks at videregive gevæksten, til den første og bedste, men underboen har det med at finde anledninger til komme i tide og utide, og vil måske undre sig over dens fravær.
- Så du syntes, det var bedre at slå den langsomt ihjel? Noget underboen slet ikke har – eller vil bemærke?
- Radioen ... ja, den er støvet. Købt i et antikvariat og endnu ikke rengjort.
- Jeg spurgte om noget
- Nej, underboen har intet bemærket. 'Slået langsomt ihjel' ... hmm!
- Det gør en plante, når man ikke vander den
- Er der andet du vil vide, for jeg har ikke evigheder til rådighed, og jeg er ved at være temmelig træt at denne trafik af nysgerrige, emsige, skrive-entusiastiske, fordomsfulde fantasiforladte individer.
- Ja, masser. Vi mangler at gennemgå 8 genstande. Hov, hvad mener du med trafik af nysgerrige og alt det der?
- Du tror måske, du er den første der kommer forbi?!
- Jeg forstår ikke hvad du mener.
- Jeg har fået fortalt – kan ikke huske fra hvilket nummer i rækken – at jeg, eller nærmere bestemt mine genstande, optræder under en øvelse i en bog.

- Aj, virkelig?? Nej, det er for vildt
- Suk ...
- Vil det sige ...
- At der er en jævn trafik af sådan nogle som dig, ja!
- Mærkeligt ...
- Det er ikke så mærkeligt, men måske du kunne foreslå din underviser, at skifte ud i udvalget af bøger, nærmere bestemt den jeg, *mine ting*, optræder i. Det er jeg begyndt af foreslå disse individer. Ikke fordi jeg endnu har kunnet mærke effekten. Kan du være venlig at gøre det for mig?
- Du er kedelig. Og nej, det kan jeg ikke. Desuden er du kopieret.
- Kopieret? ...
- Ja, bøger og kopier. For bøgernes vedkommende, kan jeg forestille mig en størrelsesorden på flere millioner i oplag. Kopierne, ja, måske endnu flere.
- ...
- Er du der?
- ...
- Hør her, jeg får en idé, hvad med at brænde de ti genstande, det er jo dybest set dem der dikterer og definerer? Så vil der ikke være noget at komme efter.
- Brænde??! Nej, det forekommer mig for voldsomt. Men du har måske en pointe. Jeg kunne kompostere julestjernen, og forære de andre væk. At skille sig af med radioen bliver ikke nemt. Den er et samlingsobjekt, jeg længe har ledt efter.
- Jamen, prøv det. Måske hjælper det.

- ... Nej!
- Nej?
- Nej! Så kommer jeg til at skulle forklare, hvor tingene er. Nej, simpelthen. Det hjælper ikke. Jeg er dømt til at sidde her og fortælle den samme historie om og om igen.
- Hvad med, at du i stedet spørger trafikken af gæster – de *individer* du omtalte så pænt - om *deres* historier. Det kunne være vildt spændende.
- Hvad skulle jeg spørge om?
- Der er da alt muligt at spørge om. Brug fantasien.
- Jooo ... Jo, det kunne jeg jo eventuelt forsøge.
- Der kan du bare se.
- Fint! Så starter jeg med dig. Du har om halsen, et vedhæng med et smykke i. Fortæl om den!
- Nej, det har jeg altså ikke. Ingen halskæde.
- Hvad kan du da fortælle?
- ...
- Hallo!
- ...

5.4 Tekst 4: Om at forandre verden 2

Identitetskommunikationens identitet

Polemikkens besyv

med berøring af ord

du og jeg

dem og de

dem og os

de og vi

dig og mig

i en verden

af forandring

i livsomstændigheder

af celledød og deling

godt, varmt og lykkeligt

Besyv polemikkens

ord af berøring med

os og de

jeg og dem

vi og de

dem og dig

mig og dig

verden i en

forandring af

livsnødvendighed i

deling og celledød af

grusomt, bestialsk og umenneskeligt

Kommunikationsidentitetens kommunikation

Og den blind-døve mærkede skulpturens strukturerede ord i granit

Polemikkens besyv

Imens kvinden kørte stærkt ned ad bakken og ud foran en bil

Med berøring af ord

Og mange mennesker trænger til at blive en del af verden

Du og jeg

Imens det kommende liv ikke er liv uden en forandringsproces

Dem og de

Og livsgrundlag og livsvilkår er livsoprettende eller nedbrydende

Dem og os

Imens to mennesker står ved et busstoppested og guider hinanden

De og vi

Og medpassageren siger at næste gang tager de bussen

Dig og mig

Imens forandringstrin store som små leves som en efterve af undfangelsen

I en verden

Og barnet fødes i en verdensdel med enorm forandringsindflydelse

Af forandring

Imens deres verden forandres i en livsinsisterende blanding af orden og virvar

I livsomstændigheder

Og døden bliver en efterve af livet og intetheden

Af celledød og deling

Imens børn fra rumænske børnehjem ikke kender
kommunikationsmetoden

Godt, varmt og lykkeligt

Og den fortløbende forandringsproces både er halvvanvittig og
overdreven

Besyv polemikkens

Imens isolationsfængslede og udstødte engang var omgivet af varme og
blødhed

Ord af berøring med

Og hvide mennesker råber voldsomt og mørke ikke kan køre bil

Os og de

Imens en verden af komprimerede ord måske ender i fatal destruktion

Jeg og dem, vi og de, dem og dig, mig og dig

Og simpelthen enorme kræfter egentlig i et meget større perspektiv

Verden i en forandring af

Imens kommunikation af tale, smil, hænder, og arme giver sit besyv
med

Livsnødvendighed i celledød og deling af

Grusomt, bestialsk og umenneskeligt

Med ord fra kærligheden; *"If you can be anything, be kind"*

Fortolkningens tekster. Refleksion over nogle af de fortolkningsbetingelser litterære tekster underlægges af Iben Schartau Schow, 20117522. Hum-fag; 'Kreativ Skrivning' v. Kasper Green Munk, Aarhus Universitet. 3. semester. Skriftlig eksamen, dec. 2016; Fri hj.opg. m. portfolio.

Hvis vi vil ...